

Rekisteriaineistot Maa- ja metsätalousyrittysten taloustilaston tietolähteenä

Hannu Maliniemi

Tilastokeskus, Pl 6a, 00022 Tilastokeskus, hannu.maliniemi@tilastokeskus.fi

Tiivistelmä

Rekisteriaineisto voidaan määritellä jonkin kohdejoukon kokonaisuudessaan käsittäväksi aineistoksi, joka on yleensä konekielinen tiedosto. Rekisterin tietoja päivitetään myös säännöllisesti, ja sen yksiköt on yksikäsitteisesti tunnistettavissa. Rekisteriaineistot jaotellaan ns. hallinnollisiin ja tilastollisiin rekistereihin. Hallinnon rekisterit syntyvät hallintoviranomaisten erilaisiin tietotarpeisiin keräämistä ja ylläpitämistä tiedoista, kun taas tilastollisia rekistereitä tuotetaan tilastoviranomaisten toimesta. Tämän esityksen tarkoituksena on kuvata Maa- ja metsätalousyrittysten taloustilaston tilastollisen rekisterin laadintaprosessia ja hallinnollisten rekistereiden yhdistämisestä saatavia hyötyjä verrattuna aiemmin otospohjaisesti tuotettuun tilastoon. Tilaston kannalta keskeisiä hallinnollisia rekistereitä tuotetaan ja ylläpidetään sekä maatalous- että verohallinnossa.

Hallinnollisten rekistereiden käytöllä saavutetaan runsaasti hyötyjä verrattuna otantapohjaiseen tilastotuotantoon. Rekistereiden yhdistäminen ja ristiintarkistus paljastaa tutkimuskohteesta sellaisia asioita, jotka eivät ehkä selviä pelkästään yhden tietolähteen avulla. Esimerkiksi Maatilarekisteriin kuuluvan tilan taloudellinen tulos selviää verorekisterin tiedoista. Yrittäjiin kohdistuvaa tiedonantorasitetta voidaan myös pienentää siten, että samaa tietoa ei kysytä erikseen kaikkien viranomaisten toimesta. Hallinnon kautta saatava taloudellinen tieto on useimmiten myös laadukkaampaa kuin erillisellä tilastokyselyllä hankittu tieto. Rekisteritietojen kattavuus yli ajan ja yli kaikkien havaintojen toteutuu täydellisesti, mikäli rekisteri on kattava. Myös otantavirhe poistuu käytettäessä kokonaisaineistoa. Rekisteriaineistot mahdollistavat myös pitkien paneeliaikasarjojen muodostamisen. Kokonaisaineistoon perustuvan tutkimuksen tulokset voidaan raportoida yleensä hienojakoisemmissa luokissa kuin otanta-aineistoon perustuvissa tutkimuksissa. Rekistereihin perustuva tilastotuotanto on yleensä myös halvempaa kuin erillisen tilastokyselyn suorittaminen.

Hallinnollisiin tietolähteisiin pohjautuvassa tilastotuotannossa on myös omat heikkoutensa. Riippuvuus hallinnon tiedoista tekee haavoittuvaksi. Lainsäädännölliset ja hallinnon järjestelmissä tehdyt muutokset vaikeuttavat pitkäaikaista seuranta. Hallinnollisten aineistojen valmistuminen vie aikaa, mikä aiheuttaa viivettä myös tilaston tulosten raportointiin.

Asiasanat: hallinnollinen rekisteri, tilastollinen rekisteri, maatilayritys, yritys, oikeudellinen yksikkö, toimipaikka

Johdanto

Tietojenkäsittelyn automatisointi on mullistanut sekä tietorekistereiden ylläpidon että rekistereiden pohjalta laadittujen tilastojen tuotannon. Suomella yhdessä muiden pohjoismaiden kanssa on jo pitkät perinteet hallinnollisiin rekistereihin perustuvien tilastojen laadinnasta. Suomi oli Tanskan jälkeen toinen maa, joka on tuottanut vuodesta 1990 lähtien väestötilastonsa ainoastaan hallinnollisia rekisteriaineistoja hyödyntäen ilman ainoatakaan tilastokyselyä tai haastattelua. Vasta Suomen ja Ruotsin liittyttyä EU:n jäseniksi ryhdyttiin 1990-luvun lopulla koko EU:n tasolla pohtimaan rekistereihin perustuvan tilastotuotannon teoreettista ja käytännöllistä perustaa. Eurostat järjesti vuonna 1997 rekisteripohjaisten aineistojen hyödyntämistä käsittelevän seminaarin: tämä oli käännepiste koko unionin tasolla, jonka jälkeen rekisteripohjaiset tilastot ovat tulleet yleisesti hyväksytyiksi koko unionin alueella (Eurostat 1997).

Määritelmän mukaan tietorekisterillä tarkoitetaan yksikkötasoista jonkin ryhmän tai joukon käsittäviä tietoaineistoa. Rekisteriä pidetään ajan tasalla, eli päivitetään muutostiedoilla. Rekisteriä ja siihen liittyvää metatietoa ylläpidetään tietotekniikan avulla. Tietorekisterin tulee sisältää yksilötunnus, jonka avulla jokainen rekisteriin kuuluva jäsen on tunnistettavissa. Yleisimmin käytettyjä tunnisteita ovat henkilötunnus ja yritystunnus. Vähemmän tunnettuja ovat esimerkiksi Suomen maataloushallinnossa käytetty tilatunnus tai asiakastunnus. Tilastotuotannossa käytettävät rekisterit jaetaan yleensä kahteen pääluokkaan: hallinnollisiin rekistereihin, joita ylläpidetään hallinnon viranomaisten toimesta, sekä tilastollisiin rekistereihin, jotka muodostetaan tilastollisia käyttötarkoituksia varten yleensä yhdistämällä useampia hallinnollisia rekistereitä tai muita tietolähteitä toisiinsa (Wallgren & Wallgren 2007).

Maatalouden taloustilastojen kannalta tärkeimpiä hallinnollisten rekistereiden tuottajia ja ylläpitäjiä ovat Suomessa verohallinto ja maataloushallinto. Lisäksi maanmittaushallinto ja Maatalousyrittäjien eläkelaitos ylläpitävät myös maatalouden taloustilastoinnin kannalta mielenkiintoisia rekistereitä. Maatilahallituksen toimesta suoritettu ensimmäinen maatalouslaskenta ja maatilarekisterin luonti 1970-luvun alussa, sekä maatilatalouden verolain (MVL) voimaantulo vuonna 1967 loivat pohjan nykyisen kaltaisille rekistereille ja tilastotuotannolle. Mainitut muutokset mahdollistivat myös maatilatalouden taloustilastojen tuotannon aloittamisen Tilastokeskuksessa 1970-luvun alkupuolella. Maatilojen yrityskohtaiset veroaineistot on tosin viety atk-pohjaiseen tietokantaan vasta verovuodesta 2004 alkaen, joten maatalouden yritystilastot perustuivat siihen saakka otosaineistoon. Rekisteripohjainen konekielinen henkilöveroaineisto on sen sijaan ollut käytössä jo verovuodesta 1976 saakka, josta lähtien sitä on hyödynnetty myös maatalouden tulotilastojen tietolähteenä. Maataloushallinnon maatilarekisteriä on käytetty tietolähteenä sen perustamisesta saakka maatalouden taloustilastojen laadinnassa.

Tämän esityksen tavoitteena on kuvata niitä ongelmia ja haasteita mitä eri hallinnonalojen tuottamien rekistereiden yhdistämisessä on jouduttu kohtaamaan. Toiseksi tavoitteena on kuvata niitä hyötyjä ja uutta tietoa mitä rekistereiden yhdistämisellä voidaan saavuttaa. Tarkastelu on tehty erityisesti Maa- ja metsätalousyritysten taloustilaston näkökulmasta. Tilasto on julkaistu kokonaisuudessaan Tilastokeskuksen internet sivuilla (Tilastokeskus 2009).

Aineisto ja menetelmät

Tilastokeskus on hankkinut käyttöönsä vuodesta 2004 alkaen Maa- ja metsätalousyritysten taloustilaston laadintaa varten seuraavat verohallinnon ylläpitämät aineistot: kaikkien maatilatalouden verovelvollisten 2-verolomakkeen tiedot, alkutuottajien alv-tiedot, kaikkien metsänomistajien metsäverotusta koskevat tiedot. Tilastokeskuksella on lisäksi käytössään kaikkien verovelvollisten henkilöiden vuosi-ilmoitustiedot sekä hyvin laajat yritysverotusta koskevat aineistot. Myös verohallinnon kiinteistötietojärjestelmän tietoja voidaan hyödyntää tilaston tietovarannoksi.

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan rekistereistä on käytettävissä mm. maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen ylläpitämä tilastollinen maatilarekisteri, sekä lähinnä maataloustukien hallinnointia varten ylläpidettävän IACS järjestelmän tietoja, jotka sisältävät mm. asiakastiedot, tilakohtaiset kasvinviljely-, kotieläin- ja tukitiedot. Kyseistä tietojärjestelmien kokonaisuutta kutsutaan myös maaseutuelinkeinorekisteriksi.

Maatilarekisteriin, jota kutsutaan myös ns. aktiivitulojen rekisteriksi tai tilastolliseksi maatilarekisteriksi, kuuluvien maatilojen määrittely on vaihdellut hieman rekisterin historian aikana. Periaatteessa rekisterin yksiköiksi on pyritty kuitenkin valitsemaan vain aktiivista tuotantotoimintaa harjoittavat maatilat. Vuoden 1995 jälkeen maatilarekisterin rungon ovat muodostaneet maatilat, joille on haettu maataloustukea, eli noin 98 % kaikista kyseisen rekisterin tiloista. Tukea hakemattomien tilojen (noin 2 % tiloista) tiedot selvitetään

erillisen viljelijöille postitettavan tilastokyselyn avulla (Tike 2009). Ennen EU jäsenyyttä maatilarekisteri ei varsinaisesti sisältänyt mitään tietoja tilan taloudellisesta aktiivisuudesta, mutta EU jäsenyyden jälkeen maatilalle haetut tuet on hallinnoitu maataloushallinnon toimesta, joten nyt tukitiedot taloudellisena informaationa voidaan sisällyttää myös maatilarekisterin tietosisältöön.

Tilastoa varten käytössä olevia rekisteritietoja täydennetään myös suoralla maatiloille suunnatulla tilastokyselyllä. Hallinnollisten rekistereiden sisältämät tiedot eivät anna riittävää kuvaa esimerkiksi maatilayrityksen tulojen ja menojen rakenteesta. Otokseen kuului vuosina 2004 - 2008 noin 9000 maatilaa. Tällä hetkellä kaikkiaan seitsemän kaupallista maatalouden taloushallintaohjelmaa tulostaa myös tilastotiedustelun kyselylomakkeen yhdessä verotilinpäätöksen kanssa. Tilaston kyselylomake löytyy tilastokeskuksen sivulta: <http://tilastokeskus.fi/keruu/mmtal/lomakkeet.html>.

Tulokset ja tulosten tarkastelu

Maataloushallinnon ja verohallinnon rekisteriaineistojen yhdistämisessä suurin haaste on ollut kahden eri rekisteriyksikköön pohjautuvan aineiston yhdistäminen. Maataloushallinnon käyttämä pääasiallinen rekisteriyksikkö on maatilatunnus, kun verohallinnossa puolestaan käytetään joko henkilötunnusta tai yritystunnusta. Maatila kuvaakin lähinnä fyysistä yksikköä, joka pitää sisällään tietyt hehtaarit, rakennukset ja kotieläimet käsittävän kokonaisuuden, kun henkilö on yksiselitteinen käsite. Yritys-käsite ei aina ole yksiselitteisesti määriteltävissä: vaikka puhutaan yrityksen y-tunnuksesta, niin yrityksellä voidaan ymmärtää myös joissakin harvoissa tapauksessa useamman oikeudellisen yksikön (y-tunnuksen) muodostamaa kokonaisuutta. Yritysterminologiaa käyttäen maatilaa voidaan luonnehtia yrityksen paikallisyksiköksi tai yrityksen toimipaikaksi. Tilastokeskuksen yritysrekisterissä paikallisyksikkö tarkoittaa maantieteellisesti määritellyssä paikassa toimivaa yritystä tai sen osaa. Toimipaikalla tarkoitetaan samaa kuin paikallisyksiköllä, mutta toimipaikka rajoittuu vielä toimialan mukaan. Yritysrekisteri sisältää tunnistetiedot sekä paikallisyksikölle että toimipaikalle. Maatilatunnus on yleensä muuttumaton esimerkiksi tilan omistuksen siirtyessä seuraavalle sukupolvelle, kun y-tunnus taas vaihtuu tässä yhteydessä.

Toki maaseutuelinkeinorekisteri sisältää myös sekä henkilö- että yritystunnuksia, mutta ne ovat varsinaisen rekisterin kannalta yleensä toisarvoisia tietoja, ts. niiden ylläpito ja päivittäminen ei ole varsinkaan y-tunnuksen kohdalla ollut niin täsmällistä kuin esimerkiksi peltopinta-alan osalta. Maataloushallinnon asiakasrekisteri sisältää erikseen kaikkien maatilalla toimivien ”roolihenkilöiden” tiedot, eli henkilötunnuksen ja roolityypin. Pääasiallisia roolityyppejä ovat tilan vastuullinen viljelijä, tilan omistaja tai puoliso. Mikään edellä mainituista ei yksiselitteisesti kuitenkaan kerro kuka on taloudellisessa vastuussa tilan tuloista: vastuullinen viljelijä voi olla ulkopuolinen tilanhoitaja, tai omistaja voi olla vuokrannut koko tilan muiden viljeltäväksi. Verorekisterissä ilmoitettu verovelvollinen voi usein Maatilarekisterin mukaan olla myös puolison roolissa tilalla. Vuoden 2008 aineistojen yhdistelyssä testattiin uutta tapaa, jossa käytettiin maataloustukien hakijan henkilötunnusta yhdistettäessä Maatilarekisteriä verotietoihin: tämä menetelmä osoittautui tähän mennessä testatuista parhaaksi, sillä useimmiten tuenhakija on sama henkilö joka jättää myös tilan veroilmoituksen.

Maa- ja metsätalousyrittäjien taloustilasto on vuositilasto, jonka tavoitteellinen julkaisuaika on tällä hetkellä noin 15 kuukautta tilaston viitevuoden päättymisestä. Yhden vuositilaston tuotantoprosessi kestää lähes kaksi vuotta, sillä tilaston valmistelu joudutaan aloittamaan jo viitevuoden keväällä. Hallinnollisten rekisteriaineistojen yhdistäminen tilastolliseksi rekisteriksi joudutaan tekemään itse asiassa kaksi kertaa tilaston tuotantoprosessin aikana: ensimmäisen kerran viitevuoden lopulla, kun muodostetaan tilaston otannan kehysperusjoukko, ja toisen kerran, kun viitevuoden veroaineistot valmistuvat noin 10 kuukautta viitevuoden päättymisestä. Tilastokyselyn palautus on ajoitettu maatalouden verolomakkeiden kanssa samalle päivämäärälle, joten otoksen poimintavaiheessa on käytössä vain viitevuotta edeltävän vuoden verotiedot. Sen sijaan alustava Maatilarekisteri on viime vuosina ollut käytettävissä jo ko. viitevuoden lopulla otosta poimittaessa. Otannan perusjoukko joudutaan siten kokoamaan t-1 vuoden verotietojen ja t vuoden maatilarekisterin pohjalta, kun lopullista perusjoukkoa varten kaikki aineistot ovat tilaston viitevuodelta (Tilastokeskus 2009).

Hallinnollisten rekisteriaineistojen yhdistäminen tapahtuu seuraavassa järjestyksessä:

1. Verohallinnon aineistoista muodostetaan yhdistelmäaineisto, joka sisältää sekä EVL:n että MVL:n alla harjoitetun maatalouden: verohallinnon yritysasiakasrekisteriin (sisältää kaikki verohallinnon y-tunnusasiakkaat) yhdistetään ensin kuolinpesien tiedot. Seuraavassa vaiheessa edellä muodostettuun aineistoon yhdistetään kaikkien MVL:n mukaan verovelvollisten tiedot ja lopuksi EVL:n mukaan

verotettujen yritysten tiedot. Näin neljän eri tietokannan yhdistelmänä muodostuu yhdistelmäaineisto, jonka leikkausalueista voi periaatteessa muodostua maksimissaan 15 erilaista osajoukkoa. Rekisterin yksikkö voi esimerkiksi olla MVL mukaan verotettu kuolinpesä, jolla ei ole y-tunnusta; tai yritys voi kuulua sekä MVL rekisteriin että EVL rekisteriin, kuten on tilanne esimerkiksi maataloutta harjoittavien verotusyhtymien kohdalla. Rekisteriyksikön identifioivana muuttujana on joko y-tunnus tai henkilötunnus - luonnollisten henkilöiden omistamissa yrityksissä molemmat. Tämän yhdistelmäaineiston yksiköiden määrä on noin 1,9 miljoonaa.

2. Seuraavassa vaiheessa maataloushallinnon rekisteriaineistoista muodostetaan saman tapainen yhdistelmäaineisto kuin edellä esitetyistä verohallinnon tietokannoista. Nyt lähdetään liikkeelle maataloushallinnon asiakastiedoista, joihin yhdistetään maatilarekisterin tiedot. Tämän aineiston yksikkönä on maatila ja asiakastunnus. Loppuvaiheessa aineistoon jätetään vain maatilarekisterissä olevat tilatunnukset ja näillä tiloilla jonkin roolin omaavat henkilöt. Vuonna 2008 tämän aineiston havaintojen määrä oli noin 168 000 yksikköä: ts. jokaiselle maatilarekisterin tilalle löytyi keskimäärin 2,5 roolihenkilön tiedot. Rekisteriyksikön identifioivana tunnuksena on maatilatunnus ja joko henkilötunnus tai y-tunnus.

3. Lopuksi kohdissa 1 ja 2 kuvatut aineistot yhdistetään toisiinsa joko henkilötunnuksen tai y-tunnuksen perusteella. Vaativin työ alkaa tässä vaiheessa, sillä muodostettu aineisto sisältää kaikkien maatilarekisterin tiloilla toimivien roolihenkilöiden ja yritysten verotiedot. Tästä aineistosta pitää erotella varsinaisen maatilayrityksen verotilinpäätös. Tilan roolihenkilöt voivat toimia useilla tiloilla ja yrityksissä, tai yhdeltä tilalta voi olla jätetty useita MVL:n mukaisia veroilmoituksia: tilan taloudesta vastaavan yrittäjän ja yrityksen löytäminen ei siten aina ole helppoa.

Erottelussa lähdetään liikkeelle helpoimmasta päästä, eli poimitaan ensiksi erilleen ne tilat, joille on löydettävissä vain yksi joko MVL:n tai EVL:n mukainen verotilinpäätös. Näitä tapauksia löytyi reilut 46 000, joka vastaa noin 70 prosenttia maatilarekisterin aktiivitulojen määrästä vuonna 2008. Loppuosalle tiloja löytyi useita verovelvollisia. Näille maatalan tuloista vastaava verovelvollinen etsittiin siten, että eniten tukea saaneen yrittäjän tai yrityksen katsottiin olevan taloudesta vastuussa maatilasta. Toissijaisena kriteerinä on yrittäjän saama maatalouden tulos. Hankalimmat tapaukset käydään läpi yksitellen.

Johtopäätökset

Suomen Maatilarekisteri on maailmanlaajuisesti vertaillen tarkkuudessaan huippuluokkaa. Maatalan taloudellisen aktiivisuuden arvioinnissa tarkkuus kuitenkin ontuu. Maatilarekisteriin sisältyy tiloja, jotka verottajan näkemyksen mukaan ovat harrastetiljoja. Toisaalta rekisteriin voi sisältyä suuria yhteisömuotojen pohjautuvia kotieläintuotantolaitoksia, joilla ei ole peltoa viljeltävänä lainkaan. Maataloustuet haetaan ja maksetaan maatalan tietojen perusteella, mutta tuet maksetaan aina henkilölle tai oikeudelliselle yksikölle. Tästä syystä tukien määrää on joissakin (harvoissa tapauksissa) vaikea allokoida tietylle tilalle, jos omistaja toimii tuen hakijana useammalla tilalla. Maatila ei sinänsä ole oikeudellinen yksikkö, joten maatilalla ei voi olla juridista muotoa, vaikka maatilarekisteri sisältää kyllä sellaisenkin tiedon. Omistajan vaihdoksen ja useiden omistajien tapauksessa juridinen muoto ei ole aina yksikäsitteinen. Maatilarekisterin juridisen muodon päivitystarkkuus ei aina ole samalla tasolla kuin esimerkiksi peltopinta-alojen kohdalla.

Myös maatalouden tulojen verotus Suomessa hoidetaan tarkasti ja oikeudenmukaisesti verrataanpa sitä mihin tahansa maahan. Tilojen erikoistuminen, tilan ulkopuolelta ostettavien tuotantopanosten määrän kasvu, tiloilta tapahtuneen suoramyyntin supistuminen sekä kasvava tukien osuus tuloista ovat lisänneet verotarkastajien käytettävissä olevaa tilan ulkopuolista informaatiota. Verotuksen tavoitteena on kerätä verot lakien mukaan kaikilta oikeudenmukaisesti. Suomessa maatalousmaan omistus on hyvin pirstoutunut, mistä johtuen maatalouden verovelvollisia on myös huomattavasti enemmän kuin ns. aktiivituloja (Myyrä ym. 2008). Vuonna 2008 verohallinnon MVL aineistoon sisältyi yli 300 000 yksikköä. Näistä noin 140 000 oli sellaisia, joilla oli muutakin taloudellista aktiviteettiä kuin pelkkää maatalousmaan omistajuutta. Näiden 140 000 verovelvollisen joukkoon sisältyy siten paljon sellaisia peltonsa vuokranneita maan omistajia, joiden ainoa verotettava tulo on maanvuokratulo. Veroaineisto ei siten myöskään yksistään kerro minkä tyyppisestä taloudellisesta aktiivisuudesta maatilalla on kyse, eli onko tulot peräisin peltojen vuokraamisesta, koneurakoinnista vai aktiivisesta kotieläin- ja kasvituoannosta.

Tilastojen tuotannon kannalta hallinnollisten rekistereiden käytöllä saavutetaan runsaasti hyötyjä verrattuna otantapohjaiseen tilastointiin. Maa- ja metsätalousyriyten taloustilaston kohdalla suurimmat hyödyt voidaan jäsentää seuraavasti:

1. Hallinnollisten rekistereiden yhdistäminen ja ristiintarkistus paljastaa sellaisia tietoja, jotka eivät selviä pelkästään yhden tietolähteen avulla. Toisin sanoen, tutkimuksen kohteena olevaa perusjoukkoa voidaan tarkentaa ja rajata eri tietolähteitä yhdistämällä. Esimerkiksi ns. harrastetilat erottuvat Maatilarekisteristä tämän tarkastelun seurauksena. Tietojen ristiintaulukointi, tai ristiintarkistus, on tullut suosituksi menetelmäksi myös hallinnon piirissä sitä mukaa kun eri tietolähteitä ja rekistereitä on ollut käytettävissä, ja toisaalta tietokoneiden kapasiteetin kasvun myötä.

2. Maatalousyrittäjien tiedonantorasite on kasvanut EU:n maatalouspolitiikan myötä runsaasti. Siksi tiedonantorasitteen minimoinnin on oltava keskeinen tavoite sekä tutkimuksessa että hallinnossa. Tilastolain mukaan tilastotutkimuksen kohteilta voidaan kysyä vain sellaisia tietoja mitä ei saada mistään muusta tietolähteestä ja tiedonantajalta ei saa kysyä mitään ”turhaa” tietoa. Maa- ja metsätalousyriyten taloustilaston tiedonantorasitetta on pyritty pienentämään myös erillisen tilastokyselyn osalta integroimalla maatalouden taloushallintaohjelmat tuottamaan myös tilastokyselyn tiedot.

3. Hallinnon kautta saatava yriyten taloudellinen tieto on laadukkaampaa kuin erillisellä tilastokyselyllä hankittu tieto. Esimerkiksi verotietojen ja maataloushallinnon tukitietojen antaminen on valvottu ja sanktioitu niin tarkasti, että millään erillisellä kyselyllä tuskin voitaisiin kerätä yhtä laadukasta tietoa. Joka tapauksessa vapaaehtoisuuteen pohjautuvissa tiedonkeruissa tulosten yleistettävyyys tuottaa aina ongelmia.

4. Rekisteritietojen kattavuus yli ajan ja yli kaikkien havaintojen. Tämän seurauksena otantavirhe poistuu. Rekisteriaineistot mahdollistavat pitkien paneeliaikasarjojen luomisen. Lisäksi tulosten raportointi on mahdollista pienemmissä luokissa esimerkiksi kuntatasolla, kun otanta-aineistoon pohjautuvassa tilastoinnissa otantavirheen ja tietosuojan takia tuloksia ei voida raportoida pienemmissä luokissa.

5. Hallinnollisiin rekistereihin perustuva tiedontuotanto on yleensä halvempaa kuin erillinen tilastokysely. Vaikka tilastoa varten suoritettulla omalla tiedonkeruulla voitaisiinkin hankkia vastaavat tiedot kuin hallinnon tietolähteistä on saatavissa, niin tietojen hankinnan kustannukset tulisivat huomattavan kalliiksi.

Totuuden nimissä yksinomaan hallinnollisiin tietolähteisiin pohjautuvassa tilastotuotannossa on myös omat heikkoutensa.

1. Riippuvuus hallinnon tiedoista tekee haavoittuvaksi. Monet tilaston ilmiöalueen kannalta mielenkiintoiset kysymykset voivat jäädä vastausta vaille, eikä omia kysymyksiä voida asettaa ilman erillistä tiedonkeruuta. Tästä syystä on tärkeää, että hallintoviranomaiset huomioisivat myös tilastoviranomaisten tietotarpeet.

2. Hallinnollisten aineistojen valmistuminen vie aikaa. Tämä aiheuttaa viivettä myös tilaston tulosten raportointiin. Maa- ja metsätalousyriyten taloustilaston kohdalla tällä seikalla ei kuitenkaan ole suurta merkitystä verrattuna aikaan, jolloin Maatilatalouden yriyten- ja tulotilastoa tuotettiin otospohjaisesti ennen vuotta 2004.

3. Lainsäädännölliset ja hallinnon järjestelmissä tehdyt muutokset vaikeuttavat pitkäaikaista seurantaan. Esimerkiksi maatalouden verolomaketta on uudistettu viimeisten 20 vuoden aikana perusteellisesti kaksi kertaa. Molemmat uudistukset ovat aiheuttaneet mittavat muutostarpeet myös maatalouden taloustilastojen laadinnassa. Pienempiä verolainsäädännöllisiä uudistuksia on em. jaksolla tapahtunut huomattavasti enemmän, mikä osaltaan vaikeuttaa vuosien välistä vertailua.

Kirjallisuus

Eurostat. 1997. Proceedings of the Seminar on the Use of Administrative Sources for Statistical Purposes. Luxembourg, 15-16 January 1997. 277s.

Myyrä, S. Pouta, E. ja Hänninen H. 2008. Suomalainen pellonomistaja. Maa- ja elintarviketalous sarjan Talous teeman julkaisu nro.115. 125 s.

Tike. 2009. Maatilojen rakennetilaston kotisivu.

http://www.mmmtike.fi/fi/index/tilastojatietopalvelut/tilastot/maatilat_puutarhat/maatilojen_rakenne.html (viitattu 29.11.2009).

Tilastokeskus. 2007. Maa- ja metsätalousyritysten taloustilaston verkkojulkaisu.

http://www.tilastokeskus.fi/til/myt/2007/myt_2007_2009-04-??_tie_001.html (viitattu 29.11.2009)

Wallgren, A. Wallgren, B. 2007. Register-based Statistics. Administrative Data for Statistical Purposes. John Wiley & Sons, Ltd. 247 s.